

222161

Seria B

No. 31.

CUNOSTINTE FOLOSITOARE

Seria B.

„SFĂTURI PENTRU GOSPODARI”

SUB DIRECTIVA REDACȚIONALĂ A D. LUI PROF. UNIVERSITAR

L. SIMIONESCU

BUALE PARASITARE LA ANIMALE

CARI SE TREC LA OM

DE

C. MOTAȘ

Seria B

CĂRȚEA ROMÂNESCĂ

No. 31.

Prețul Lei 3.

CĂTRE CITITORI

Singura publicație de popularizare a științei este biblioteca „Cunoștințe Folositoare“, ce apare săptămânal câte un număr sub conducerea *D-lui I. Simionescu*, profesor universitar și membru al Academiei Române.

„Cartea Românească“, dând la lumină această bibliotecă scrisă pe înțelesul tuturor, a umplut un mare gol în publicistica noastră atât de lipsită, până la apariția bibliotecii „Cunoștințe Folositoare“ de orice lucrări de popularizare a științei.

Fiecare din cele patru serii, în care apar „Cunoștințe Folositoare“ cuprinde lucrări cu o anumită natură de cunoștințe, după cum se poate vedea din lista numerelor apărute:

Seria A. „Știința pentru toți“.

- „ 1. Cum era omul primitiv de *I. Simionescu*, adică ce înfățișare avea omul în zorii vieții lui.
- „ 2. Viața omului primitiv de *I. Simionescu*, adică obiceiurile de hrană, locuință, vânătoare ale aceluiaș strămoș al tuturor.
- „ 3. Gezurile naturale de *I. Simionescu*, adică descrierea bogățiilor de acest fel cu care ne-a dăruit natura.
- „ 4. Albinele de *T. A. Bădărau*, sau minunata viață a harnicelor făpturi care strâng pentru noi ceară și miere din potirul fiecărei flori.
- „ 5. Diabetul, îngrășarea, gălbănirea de *Dr. Căhănescu*: trei dintre bolile cele mai dese, dar cele mai nebagate în seamă.
- „ 6. Raze vizibile și invizibile de *C. V. Gheorghiu*, sau puterea ce ne-o trimete soarele.
- „ 7. Viața microbilor de *Dr. I. Gheorghiu*, ființele mici care nu lasă în pace viața omului, din care pricină trebuie să-le cunoaștem, ca să ne putem apăra de ele.
- „ 8. Furnicile de *T. A. Bădărau*, sau despre tovarășele albinelor în hărnicie, chibzuință și gospodărie.
- „ 9. Viața plantelor de *I. Simionescu*, din care se vede cât de trebuitor este să cunoaștem nevoile acestor ființe pe seama cărora trăim.
- „ 10 11. Pasteur de *C. Motaș*, o privire generală asupra întregii activități a marelui om de știință.
- „ 12. Soarele și luna de *I. Simionescu*, o descriere a celor ce sunt și se petrece în soare și în lună.
- „ 13. Telefonla fără fir de *Tr. Lalescu*.
- „ 14. Porumbel Mesagerul de *V. Sadoveanu*.
- „ 15. Planeta Marte de *Ion Pașa*.
- „ 16. Dela Omer la Einstein de *General Sc. Panaitescu*.
- „ 17. Cum vedem de *Dr. I. Glăvan*.

SERIA B.

No. 31

**CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE
SFATURI PENTRU GOSPODARI**

BOALE PARASITARE LA ANIMALE

CARI SE TREC LA OM

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DE

C. MOTAȘ

BUCUREȘTI
EDITURA „CARTEA ROMANEASCĂ” S. A.

222161

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Despre câteva boale parazitare ale animalelor dela care se îmbolnăvesc și oamenii.

Dacă animalele ne aduc mari foloase pentru viața noastră, și ne dau din belșug ceea ce ne trebuie, apoi sunt împrejurări, când fără voea lor ne sunt periculoase prin unele boale de care ele se îmbolnăvesc, și pot apoi molipsi și pe oameni. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Intre multe alte boale sunt unele de care omul se poate molipsi, sau mâncând din carnea vitelor, ori chiar numai stând în apropiere de ele; am să scriu câteva cuvinte despre acele boale cari se găsesc peste tot, datorite unor ființe cunoscute destul de bine de oamenii învățați.

Scopul nostru este să arătăm cât se poate pe înțelesul tuturor, cum sunt aceste boale, cum le iau animalele, cam ce semne de boale au ele — și cum se pot îmbolnăvi oamenii, și ce trebuie să facem să ne ferim de a ne îmbolnăvi.

Aceste boale se produc de niște vietăți cari nu pot trăi decât pe alte ființe ; de aceea se zic „*parasiți*” și produc un mare număr de boale, dar eu o să arăt aici dintre acestea numai pe acele, care se întâlnesc mai des la noi în țară și sunt mai periculoase pentru oameni.

C. S. M.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

MĂZĂRICHEA

Spurcăciunea la porc, mazărichea, lintița cum se numește în unele părți — este o boală a porcilor; care nu se cunoaște decât cu greu cât trăește animalul, dar care se vede îndată ce am tăeat porcul.

În timpul vieții rar se întâmplă că un porc să fie așa de bolnav ca să bănuim ceva —, în acest caz perd pofta de mâncare, slăbesc, merg a lene, iar uneori, cad jos, au sguduituri, ori unele semne de epilepsie ca la boala copiilor.

Dacă este greu de spus din ce pricini anume se fac așa semne de boală — însă când tăem animalul, atunci găsim lucruri interesante.

Ce găsim în corpul animalului? La unii porci mai puțin, la alții foarte mult, găsim în carne niște bobite ca niște boabe de mazăre, albicioase ca sideful, și care se desprind lesne din carne, unde lasă o mică gaură —; vederea ar fi că în figura n=I.

Când porcul a fost rău îmbolnăvit, toată carnea este plină, când însă boala a fost mai slabă atunci linții acestia sunt mai rari, ba une ori chiar trebuie căutați bine ca să-i găsim și atunci îi căutăm în limbă, în carnea sptelor, prin muschii dinăuntru.

Ce sunt aceste bobite? Invățații au dovedit că aceste bobite albicioase, sunt făcute dintr'un

Fig. 1. Carne de porc bolnavă de mǎzǎriche.
a = mǎzǎriche; b = invǎlișul;

invăliș — iar înăuntru se vede o mică pată albă care este capul, unei ființe care va crește îndată ce o să găsească loc priincios pentru dânsa — și acest loc bun este în mațele omului; așa că îndată ce un om va mânca din carnea unui porc bolnav de spurcăciune, dacă carnea n'a fost bine friptă sau fiartă, cum se întâmplă de multe ori, în fripturi, ori în mezeluri, cârnați,

costițe —, atunci îndată ce carnea ajunge în stomac, bobita crapă, capul din ea despre care am arătat mai sus, ese afară — și începe să crească, și în câteva luni (2—3 luni) se face o panglică lungă de 3—4 metri și chiar și mai lungă.

Va să zică din linții sau spurcăciunea porcului, omul poate căpăta panglică, — un verme care trăește în mațele omului, fără ca să 'l bănuim — cu toate că uneori ne dă unele semne de boală destul de grea.

Cum s'a dovedit că panglică o ia omul mâncând carne de porc bolnavă? Până acum 70 de ani nu s'a știut nimic; când doi învățați bănuind acest lucru; au încercat pe oameni condamnați la moarte, dându-le să mănânce fără ca ei să știe carne de porc bolnavă. După câteva luni când acei oameni au fost executați (omorâți) s'a căutat și au găsit în mațele lor panglică; după aceea ei au încercat și pe alți oameni, cari din bună voință au mâncat carne bolnavă — și după un timp oarecare au luat medicamente, contra vermilor și s'a văzut că au panglică. Prin urmare ei au dovedit sigur acest lucru.

Se știe că evreii, ca și turcii sunt opriți să mănânce carne de porc, așa că la aceste popoare nici nu se observă boala de panglică. Se vede că în timpul lui Moise și a lui Mahomed — eră prin acele locuri multă boală de aceasta

între porci și cu toate că nu se știa ce legătură este între ea și panglica la om, din pricină ca, carnea are o vedere urâtă s'a oprit consumarea ei — chiar prin religie. Așa în biblie se scrie între poruncile lui Moise astfel :

Și Iehova vorbi lui Moise și lui Aaron zicându-le : „vorbiți fiilor lui Israel zicând : dară „să nu mâncați și porcul, că deși acesta are „unghie despicată, dar nu rumegă, necurat să „fie vouă, din carnea lor să nu mâncați, și de „stârvurile lor să nu vă atingeți, necurat să „vă fie vouă”.

Despre această boală se scrie cu mult înainte de Hristos dar fără să se știe legătura ce are cu panglica.

Ce este panglica și de ce trebuie să ne interesăm de ea. După cum am zis, panglică este un verme de 3—4 metri de lungime, și o lățime către mijloc cam cât jumătate din lățimea unui deget dela mână, capul este foarte mic, iar corpul întreg este făcut din inele puse unul lângă altul așa că rămâne ca o panglică (cordea). Din figura 2 și 3 se poate să-și facă ori cine o idee de forma vermelui — și cum este capul, care se vede că are în lături 4 sugători și în vârf o coroană de cârlige cu ajutorul cărora se agață de pereții mațului și se ține lipită.

Viermile acesta se găsește de multe ori numai unul singur, se întâmplă însă să fie și mai

mulți de odată — ei produc ouă foarte multe— care se amestecă cu excrementele, și când le dă omul afară cu ele ies și ouăle.

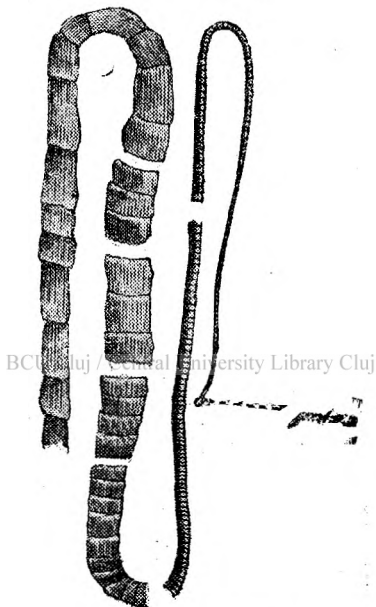

Fig. 2. Chipul pangliciei.

Aceste ouă sunt foarte mici și nu se pot vedea cu ochii liberi, ci numai cu instrumente care măresc lucrurile.

Inelele vermelui sunt și ele de multe ori scoase afară și abia în așa împrejurări omul poate să vadă că are panglică.

Ce semne de boală produce la om această panglică. Oamenii voinici nu prea se simt, pe când cei mai slabi și copiii sufăr mult când capătă acest verme; ca: dureri de stomac, în mațe; câte odată au amețeli, greață și vărsături — mai ales înainte de masă —; apoi dureri de cap, sfârșeală în tot corpul, mâncărime la nas — și o mare tristeță. La urmă de tot omul slăbește tare, se face galben și poate să moară de slăbire.

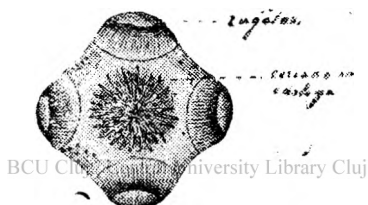

Fig. 3. Capul Panglicoi.

Pericolul pentru om. Am arătat că omul se poate îmbolnăvi uneori destul de greu — din cauza că panglica produce o otravă — ce dă naștere la semnele de boală despre care am vorbit mai sus, dar afară de aceasta mai este un alt pericol mai mare și anume că ouăle panglicii — pot să fie înghițite din diferite împrejurări de oameni, sau dela ei dacă au panglică, sau dela alții cu care vin în atingere — atunci ouăle când ajung în mațe — cresc din ele vermișori mici — care trec prin pe-

reții matelor și se așează în diferite părți ale corpului în muschi, în ochi și chiar în creier.

Dar în ochi ca și în creier nu se mai face împrejurul lor cămașa aceea albicioasă. Când se produc mai mulți linți dau naștere la semne de boală gravă cum este în ochi turburări în vedere și uneori perderea vederii; iar când se duc la creier --- pot să se producă dureri de cap, amețeli, spasme, turburări în vorbă chiar și în mers și altele tot așa de grele, în cât de cele mai multe ori omul moare.

Prin urmare omul poate să capete boală grea și din panglică și din măzărliche dacă o capătă, noroc că asemenea cazuri sunt mai rare.

Am arătat că panglicele produc nenumărate ouă care sunt scoase afară cu excrementele (murdăriile omului) —; ori la noi, mai ales la țară, sătenii în mare parte nu au locuri retrase anume făcute reterade, (privăți), așa că ei depun murdăriile pe după case, sau prin grădini unde sunt găsite de porci și mâncate.

Astfel dar în asemenea cazuri ouăle de panglică intră în stomacul porcului — unde gălesc prilej să crească — și din fiecare ese un fel de vermișori mici — care trec apoi în mațe și de acolo în carne — unde — se fac acele bobite albicioase, despre care am vorbit la început — adică, măzărlichea (spurcăciunea)

Prin urmare vedem că : omul se îmbolnăvește de panglică, mâncând carne de porc bolnavă

de mǎzǎriche dacǎ carnea nu este bine fiartǎ sau friptǎ, apoi dela omul care are panglicǎ se îmbolnǎvesc porcii, mǎncând din murdǎriile oamenilor unde se gǎsesc ouǎle pangliciei *și dupǎ cum am spus chiar omul poate sǎ se îmbolnǎveascǎ din ouǎ de panglicǎ, și capǎtǎ și el mǎzǎriche ca porcii, însă de multe ori omul moare dacǎ mǎzǎrichea se așează la creer.*

Ce trebuie sǎ facem sǎ ne ferim de îmbolnǎvire cu panglicǎ?

1) Sǎ nu mǎncǎm carne de porc decăt foarte bine fiartǎ sau friptǎ.

2) Este de cea mai mare însemnǎtate, nu numai pentru boalǎ de panglicǎ, dar și pentru alte boale mai grele, cǎ fiecare casǎ de sǎtean sǎ aibǎ și o retiradǎ (privatǎ) bine fǎcutǎ pentru ca sǎ nu mǎnânce porcii niciodatǎ murdǎriile dela oameni.

3) Dacǎ la tǎere, gǎsim în carnea porcului linți, (mǎzaricbe) trebuie sǎ nu mǎncǎm din el, ci sǎ fie topit pentru sǎpun.

II.

Panglica, care se capătă dela carnea de vacă.

Omul poate căpăta panglică, și din carnea de vacă — care se îmbolnăvește tot așa ca și porcul. Vaca, mănâncă iarba, înghite și ouă de panglică care au putut să se depună de un bolnav de panglică prin acele locuri de pășune.

În carnea de vacă bășicuțele sunt însă foarte rari — și de multe ori nu le putem vedea, așa că tocmai de aceea sunt mai periculoase, mai ales că se obișnuiește a se mânca carnea de vacă mai puțin friptă, în cât focul nu poate face rău vermușilor din bășicuțe ascunse mai la mijloc ori pe lângă oase.

Panglica din carnea de vacă se deosebește de cea din carnea de porc, căci nu are la cap coroana de cârlige dar crește în schimb de 2 ori mai lungă, că poate ajunge până la 10 metri.

La noi la țară — nu se prea mănâncă carne de vită, și de aceea la săteni, acest fel de pan. glică este mai rară — dar în schimb se vede mai des la orășeni.

III.

Panglica, căpătată de om din unii pești.

Știuca este un pește cunoscut de toată lumea, și ca și porcul mănâncă de toate, dar mai ales peștișori mai mici, și orice alte vietăți pe care le întâlnește în apele unde trăesc.

Ea se poate îmbolnăvi ca și porcul și boul dela murdăriile oamenilor care au panglică, și în care se găsesc ouă de panglică.

Ouăle acestea nu le înghite *știuca* deadreptul ci mai întâi puii care es din ele, pătrund în corpul unui mic răcușor și *știuca* mâncând răcușorii aceștia înghit și vermi, care di mațe — intră prin carne și în corpul peștelui — cum se vede la *știuca* din fig. 4.

Cea ce este mai vrednic de cunoscut este că acești vermuși se așază și în icrele de *știucă*.

Dacă carnea de *știucă* nu este periculoasă pentru că se mănâncă totdeauna bine fiartă ori friptă, din contra — icrele sunt foarte periculoase pentru că la noi este obiceiul să se mănânce crude, preparate cu undelemn; și tocmai de

aceea mai ales în orașe mulți oameni, în special bogătașii, capătă dese ori panglică — căci acei vermuși din icre, îndată ce ajung în mațe — la om se măresc și cresc, dând o panglică lungă de 2—8 metri.

De multe ori omul poate avea — mai mulți vermi — chiar s'a găsit până la un număr de 90 bucăți.

Panglica dar se ia la om, prin icrele de știucă, iar știucile se îmbolnăvesc dela oameni cari au

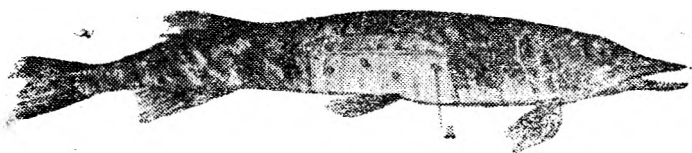

FIG. 4. Știuca bolnavă cu pui de panglică văzuți în carne ca niște corpuri mici.

această panglică. Această panglică nu se deosebește de cele despre care am scris mai sus decât de oamenii învățați — În alte țări s'au găsit și alți pești, ca păstrăvul cari pot produce la om panglică, la noi însă nu s'a observat decât la știuci — din unele lacuri.

Cel mai bun mijloc — spre a ne feri de îmbolnăvire este să nu mâncăm icre de știucă. Pe la țară nu este obicei să se mănânce, la orașe însă se mănâncă mai ales pe la birturi unde se înțelege nu știu ce mănânci; dar este bine să cercetăm totdeauna icrele de știucă, și dacă

găsim vermușii cari se văd în figura 4 — să le distrugem — prin ferbere, ori în foc — pentru că panglică căpătată din icre, este mai periculoasă mult ca celelalte.

Omul care capătă o astfel de panglică slăbește mult, se îngălbenește, perde puterea are amețeli, vărsături și moare dacă nu se caută.

IV.

Panglica la câini.

Panglica nu se găsește numai la om, ci și la animale, și unele din ele sunt f. periculoase și pentru om — ; așa la câine se găsește o panglică mică, cum se arată în figura 5 unde se poate vedea pe o bucată de maș — mai mulți din acești vermi — înfipti în peretele dinăuntru al mașului.

În figura de alături se vede o panglică de acestea mărite.

În graiul poporului nu avem un nume deosebit pentru această panglică și apoi nici nu se prea cunoaște — însă învățații o numesc *tenia* (panglica) *echinococcus*.

Câinii nu se cunosc, când sunt bolnavi de aceste panglici, pentru că nu le prea turbură sănătatea — ; însă ouăle lor fiind aruncate afară odată cu excrementele sau cu bucăți (inele) de panglică rupte, murdăresc diferite locuri — așa că din diferite împrejurări pot ajunge să fie

înghițite de alte animale ca : boi, cai, oi, porci, și chiar și de oameni.

Dacă de exemplu — este un câine bolnav care păzește o turmă de animale la păscut, atunci el aruncă ouăle sau incle ale panglicilor pe erburi — în cât vitele păscând, odată

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fig. 5. O bucată de maț de câine cu multe panglici înflpte pe fața lăuntrică; alături o asemenea panglică mare.

cu iarba înghit și acele ouă; omul tot așa se poate să înghită aceste ouă, ori de pe verdețuri cumeste salată, ridichi, ceapă și altele prost spălate, sau chiar numai umblând cu câini bolnavi, poate să iee pe mâini din acele ouă și apoi fără să și dea samă le înghite. Prin urmare orice persoană, din orice condiție socială se poate îmbolnăvi din ouăle acestor tenii dela câini.

Ce se întâmplă cu aceste ouă. Odată ce sunt înghițite și ajung în stomac la animale sau la om coaja lor se desface și es din ele un vermuș

mic de tot — cari pătrunde prin pereții stomacului și a mațelor și se așază apoi în diferite părți în corp dar mai ales în ficat, bojogi (plămâni), une ori în creier, unde se face împrejurul lor o bășică plină cu apă, mică la început, apoi din ce în ce mai mare — în cât după 6—7 luni ajunge cât un măr și chiar mai mare.

Aceste bășici pline cu apă — le găsim une ori foarte numeroase în ficat ori plămân, când tăem un animal — și câte odată sunt una lângă alta în cât te minunezi cum a putut să trăească animalul cu așa de mare racilă în el. Din figura 6

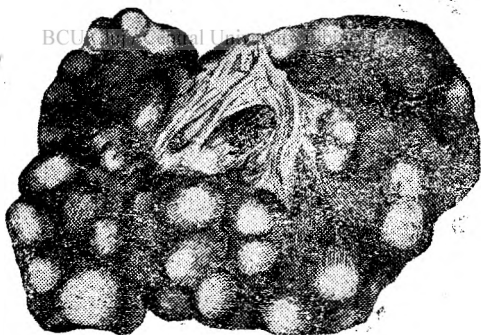

Fig. 6. Ficat de porc cu beșici de apă.

se vede un ficat de porc, cu multe bășici de apă.

La om, dacă înghite ouă de această panglică a cânelui — se petrece acelaș lucru, adică se fac din ele bășici de apă; se înțelege însă că omul mâncând lucruri mai curate nu are mij-

locul să înghită prea multe ouă, și de acea capătă bășici mai puține, câte una două, rar mai multe.

În aceste bășici cu apă se găsesc și cresc foarte numeroase capete de viitoare panglici pentru câini.

De unde se îmbolnăvesc câinii de panglică. Când se taie o vită, o oală, un porc și se găsește ficatul, plămânul cu aceste bășici, de obicei se aruncă la câini, care 's nelipsiți când se taie vita; — se înțelege dar că ei mănâncă — din ficat și din bojog și înghit și bășicile — din care când ajung în stomac ies capetele de panglică — cari se înfig în pereții mațelor și cresc încet încet, de ajung panglici cum am arătat.

Vedem dar că se urmează astfel: câinele îmbolnăvește vitele ca și pe om — și dela animale se îmbolnăvește câinele.

Semnele boalei la animale și la om. Boală la animale se poate bănuși mai ales când știm, că pe acele locuri sunt câini bolnavi și s'au văzut pe acolo când s'au tăiat animale cu aceste bășici în ficat sau plămâni — vitele și oile bolnave la ficat slăbesc cu timpul, se usucă pe picioare — însă mor foarte rar — cele cari au bășici la plămâni, au răsuflarea grea și cu timpul slăbesc, și nu pot munci bine.

La om bășicile acestea se formează ca și la vite, în ficat, plămâni, rinichi și chiar în creier

uneori, așa că dă naștere la boală grea și de care omul moare dacă nu i se face operație, care poate ajuta dacă este făcută la început.

Până în timpul din urmă era foarte greu de cunoscut boala aceasta la om; însă astăzi s'au descoperit mijloace sigure cu care se poate spune dacă omul are aceste bășici cu apă.

Mijloace de apărare. Când cunoaștem felul în care oamenii și vitele se pot bolnăvi, putem să ne apărăm ușor.

Sfaturile sunt următoarele :

1) Să nu dăm niciodată câinilor noștri să mănânce măruntae ca : ficat, plămâni, și altele, când găsim în ele aceste bășici, ci trebuie să le ardem să le distrugem cu totul, cu acest chip ferim câinii să se îmbolnăvească de panglică.

2) Dacă sunt mai puțini câini bolnavi, se înțelege și vitele și oamenii vor găsi mai puține prilejuri de molipsire.

Omul însă din cauza dragostei pentru câini, pe care i țin în casă, îi mângâie, și adese ori i culcă în pat, pe canapele; dacă câini iau această panglică, au mai multe prilejuri să se molipsească cu ouăle ei.

De acea pentru a ne feri este bine să se dea din când în când câinilor medicamente contra vermilor, ca să i omoare și să-i scoată afară.

La noi în țară se găsesc la tăere în abatoriu

foarte multe vite cu bășici de apă în ficat și plămâni — așa că este o dovadă că sunt și mulți câini bolnavi de această panglică; prin urmare cum și pentru om este un mare pericol, sfaturile de mai sus, cred că sunt foarte folositoare pentru oricine.

Căpiala la oi.

Este un fel de boală de creer, și care se cunoaște lesne la oi, pentru că nu pot merge drept, ci se învârtesc în loc și de aceea în popor i se zice căpială. / Central University Library Cluj

Cauza acestei boale este o panglică — care se găsește la câine — o panglică mică aproape ca jumătate de metru.

Ouăle acestei panglici — fiind date afară cu excrementele câinilor bolnavi, găsesc prilej, să între cu hrană în stomacul și mațele animalelor și chiar la om.

Dintre animale, oile sunt cele cari se îmbolnăvesc mai ușor fiindcă au puțința să se infecteze mai lesne, dar s'au găsit și la om.

Puii acestei panglici — es din ouăle care au intrat în mațe, trec de acolo în diferite părți a le corpului — dar nu le priește decât la creer unde pot crește mai bine. Odată ajunși aici se face împrejurul lor o peliță subțire ca o bășicuță,

care crescând cu încetul apasă pe creier și oaea — este atunci lovită de semne de boală pe care am numit-o căpială — ori aceasta boală este totdeauna mortală — dar nu se așteaptă până moare ci oaea este tăeată și este bună de mâncare. Omul bolnav are suferinți mari, dureri de cap, amețală — pierde graiul — devine năuc și la urmă moare.

Cum se îmbolnăvesc oile am văzut, *să vedem cum se îmbolnăvesc acum câinii*. Când o oae cu căpială este tăeată, de obicei se azvârlă capul la câini — căci oamenii știu că la cap este boala — dar câinii — mâncând din capul oaei — mănâncă și bășicele din creier, care au capete de aceste tenii (panglici) vii și capătă apoi panglici.

Astfel avem ca și la celelalte panglici același mod de îmbolnăvire — adică câinele îmbolnăvește oile și oamenii; iar dela oi se îmbolnăvesc câinii.

Lucru grav este că boala la oi ca și la om este mortală.

Ce trebuie făcut. Să ferim și oile și pe om de îmbolnăvire.

Cel mai bun lucru este să luăm următoarele măsuri;

a) să nu se dee la câini nici odată să mănânce capete de oi, cari au fost bolnave de căpială — sau dacă se pot ferbe bine — atunci se pot da.

b) Pentru a feri oile de îmbolnăvire este bine — a ține mai puțini câini la turme, și în tot cazul să le dăm medicamente de acele care omoară vermi.

Pentru oi ca și pentru om, când se îmbolnăvesc nu avem până acum nici un medicament bun și boala urmează până la moarte.

V.

Trichinoza la porc și om.

Dacă, panglica, și bășicele de apă le cunoaște multă lume, unii din auzite, alții din văzute și unii chiar au suferit de ele, apoi boala despre care scriu mai jos, nu se prea cunoaște, s'a auzit puțin de ea pe la noi fiind mai rară; însă foarte periculoasă.

Omul poate fi bolnav de această boală fără ca chiar medicul să bănuiască ce este, căci de multe ori se confundă cu tifosul (lingoarea) ori cu otrăvirile grele.

Trichinoza este provocată de un fel de verme numit trichină care are forma după cum se vede în figura 7.

Cum se îmbolnăvesc porcii. Vermii de trichină stau în mațe, și acolo femeea face pui vii, niște mici vermuși — care trec prin pereții mațelor, pătrund în sânge — și cu sângele se împrăștie în tot corpul — și se așază în carne

(muschi) acolo fac o iritație, o umflătură și un fel de cămașă — care'l învălește și unde rămâne toată viața — învârtit ca un colac.

Fig. 7. a) Pui de Trichină (larve) așezați în mușchi și înveliți cu o subțire cămașă; b) Trichină.

Une ori sunt foarte numeroși, alte ori mai puțini. Porcii se îmbolnăvesc, sau mâncând din murdăriile oamenilor bolnavi unde se găsesc mulți vermuși de trichină, ori dela alți porci bolnavi mâncând din carnea lor, ori cadavre

de șobolani, cari se îmbolnăvesc și ei tot dela porci bolnavi.

În timpul vieții — este greu de cunoscut dacă un porc este bolnav de această boală — și abia când se taie — se poate vedea în carne foarte mici punctulețe albicioase — dacă sunt numeroase.

Omul se poate îmbolnăvi numai mâncând din carnea porcului bolnav, căci acești vermuși nu mor decât cu greu; astfel sărarea mai ales la șunci, afumarea și chiar la fript când sunt bucăți mai groase, nule vatămă — și oamenii cari mănâncă din asemenea cărnuri se îmbolnăvesc; numai vorbim dacă se mănâncă carne crudă cum e obiceiul în unele țări ca Germania.

Din cauza aceasta s'au întâmplat câte odată adevărate epidemii cu mulți morți.

La noi în țară cazurile de boală la oameni sunt rare, pentru că lumea mănâncă carnea bine fiartă sau friptă; dar tot este bine să cunoaștem lucrul acesta ca să ne putem feri, mai ales că s'a dovedit și la noi, că se găsesc mulți porci bolnavi.

Mijloacele de prevenire.

1) Să căutăm a omorî șobolanii (guzganli) cari totdeauna fac cuibare la locurile unde se țin porcii.

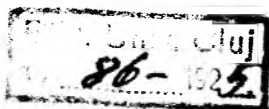
2) Să nu se hrănească porcii cu carne crudă dela alți porci, ori cu rămășițele lor.

3) Oamenii să 'și facă la fiecare casă un loc retras (retiradă, privată).

4) Nimeni să nu mănânce carne de porc decât bine friptă ori fiartă.

CUPRINSUL

	<u>Pag.</u>
Despre câteva boale parazitare ale animalelor dela care se îmbolnăvesc și oamenii	3
Măzăricea	5
Panglica, care se capătă dela carnea de vacă. . .	13
Panglica, căpătată de om din unii pești	15
Panglica la Bcâini <small>Cluj / Central University Library Cluj</small> . . .	18
Căpiala la oi	23
Trichinoza la porc și om	27
Mijloace de prevenire	28

CĂRȚI PENTRU POPOR

Din Editura «CARTEA ROMÂNEASCĂ»

Comenzile să fac la «Cartea Românească» Bulevardul Academiei No. 3.
Costul se trimite prin mandat postal, adaogând 2 lei p. recomandat

V. ALECSANDRI: Poezii. Poeziile bardului dela Mircești, scrise dela 1842 până la moartea sa, sunt strânse laolaltă în această carte. Ca limbă și idei sănătoase poeziile lui Alecsandri au darul de a ne oțeli sufletele și de a ne mări dragostea de țară. **Lei 30.** —

ALEXANDRESCU GR.: Versuri și Proză. Aceasta este singura carte în care sunt reunite poeziile și proza celui ce a evocat cu atâta putere frumusețile trecutului nostru. Aci se găsește vestita „*Umbra lui Mircea la Cozia*”, aci „*Răsăritul lunei la Drăgășani*”, „*Mormintele*”, etc., cum și fablele poetului; iar, la sfârșit, o fermecătoare peregrinare prin cele mai frumoase mănăstiri din țară. Ed. nouă **Lei 30.** —

BRĂTESCU-VOINEȘTI AL. I.: În lumea dreptății. Întâiul volum de adevărate perle literare, ieșite din pana măiastră a marelui nostru scriitor. Aci dăm peste schițele și nuvelele sale cele dintâiu, adevărate comori de artă și de simțire: *În lumea dreptății, Puiul, Două surori, Microbul, Sâmbăta, Magheranul, Pană Trăsnea Sfântul*, etc. **Lei 15.** —

BRĂTESCU-VOINEȘTI AL. I.: Intunerio și lumină. Al doilea volum de nuvele și schițe, datorite acestui maestru al prozei noastre, se bucură de acelaș mare trecere printre cititori.

Amintim, pe lângă întâia bucată, următoarele frumuseți: *Scrisorile lui Mișu Gorescu, Blana lui Isaia, Călătorului îi șade bine cu drumul, Privighetoarea, Neculăiță Minciună*, etc.

Lei 15. —

BĂGULESOU G. CĂPIT.: Zile de energie. Amintiri. Printre puținele cărți bune inspirate până acum de războiu

nostru național, trebuie pusă și aceasta a căpitanului Băgulescu care ne face să trăim aievea vieța de necazuri și primejdii, durată în tranșee de cei ce s'au jertfit pentru țară.

Lei 6.50

OĂLIMAN N. Dr.: Cum să ne apărăm sănătatea. Iată o carte merită aă aducă cele mai mari foloase oricui îi cade în mână, prin sfaturile bune date anume spre a ne feri de atâtea molime și boale ce ne amenință sănătatea. **Lei 6.** —

COSTĂCHESCU G. LOCOT.: In umbra steagului, Răsfrângerii luminoase din războiul nostru național, cum și paigni de avânt și înduioșare destule, găsim în această carte de clipe trăite pe câmpul de luptă **Lei 10.** —

OOȘBUC GH.: Cântee de vitejle. In această carte sunt strânse într'un mănunchiu poeziile de un vajnic eroism în care „Poetul țărâtimei” a cântat isprăvile vitejești ale celor ce și-au vărsat sângele pentru țară la 1877—78. **Lei 20.** —

OOȘBUC GH.: Fire de tort. Acesta este titlul întâiului șireag de mărgăritare, întâiul mănunchiu de poezii al poetului care, dela Eminescu încoace, a atins cele mai înalte culmi ale desăvârșirii poetice. **Lei 35.** —

OOȘBUC GH.: Balade și Idile. Întâiul volum de poezii cu care marele nostru Coșbuc și-a făcut debutul în literatură, fermecând pe toți prin puterea de simțire și prin perfecțiunea fără seamăn a tuturor veritabilelor nestimate din acest volum. **Lei 25.** —

DULFU P.: Grula lui Novac. Este povestirea faptelor vitejești ale unuia din cei mai dragi eroi al poporului nostru, Grula lui Novac, cum îl știe tot norodul.

Scriitorul povestește cu un avânt din ce în ce crescând și într'o limbă curat românească, prinsă în haina unui vers curgtăor, minunatele isprăvi vitejește ale lui Novac. **Lei 30.** —

Seria B. „Sfaturi pentru gospodari”.

- No. 1. Ingrijirea păsărilor de *C. S. Motaș*, Dacă s'ar socoti că a pagubă se aduc gospodinelor prin moartea păsărilor de curte, această cărțuie n'ar lipsi din nici o casă de gospodar.
- ” 2. Despre tovarășii de *Preot C. Dron*, ca leac împotriva speculei și a scumpetei.
- ” 3. Despre scarlatină de *Dr. I. Gheorghiu*, și alte boli care omoară pe copii, se dau sfaturi folositoare în această cărțuie.
- ” 4. Livada de sămburi de *C. Gheorghiu*, cum poate să-și o facă fiecare gospodar.
- ” 5. În jurul casei de *M. Lupescu*, sunt acareturi, cum să-ți le orânduiești te învață cărțuția aceasta.
- ” 6. Casa de *I. Simionescu*, omului e bucuria și mulțumirea lui. Cum s'o faci și cum s'o ții, te învață cărțuția.
- ” 7. Morcovul și alte legume de *P. Roziade*, sau cum să le cultivi ca să culegi mult pe pământ puțin.
- ” 8. Sifilisul de *Dr. E. Gheorghiu*, este o boală care roade sănătatea celor în vârstă ca și a copiilor. Cum să te ferești de ea și cum să te lecuești îți spune cartea.
- ” 9. Temelul îmbunătățirii vitelor de *Th. Chițoi*, stă în cunoașterea și îngrijirea lor.
- ” 10. Votul obștesc de *A. Gorovei*, e acum dreptul tuturor. Cum să-l îndeplinești te învață această cărțuie.
- ” 11. Creșterea porcilor de *A. Oescu*, e și ușoară, dar și grea. Boli sunt multe. Cărțuția îți arată leacurile și îngrijirile de dat.
- ” 12. Viermii de mătasă de *T. A. Bădăraș*, sunt o bogăție de care nu ținem seamă. Cum să-i creștem și să-i îngrijim se spune în această cărțuie.
- ” 13. Ofiica sau tuberculoza de *Dr. E. Gheorghiu*, este boala cea mai grozavă care ne amenință pe toți.
- ” 14. Pelagta de *Prof. V. Babeș*, de asemenea bântuie la țară. Trebuie să o cunoaștem.
- ” 15. Alegerea semințelor de *C. Lacrițianu*, este operația cea mai nelipsită pentru a căpăta rod bun.
- ” 16. Creșterea păsărilor de *Prof. C. Motaș*, interesează pe orice gospodină.
- ” 17. Rătăcirile bolșeviste de *Maior I. Mihai*, trebuiesc stărpite dintre noi.
- ” 18. O stupină dintr'un rolu de *N. Nicolaescu*, cine n'ar dori-o? Cum se poate ajunge, stă scris în cărțuie.
- ” 19. Cum se întemelază o vie de *D. M. Cădere*, nu mai merge cu obiceiul vechiu; cum trebuie să se facă trebuie de știut.
- ” 20. Răsadnița și plantele din răsad de *V. Sadoveanu*, ne arată cum se reușește să se cultive legume primăvăratic în bălgăr și sub giamuri.
- ” 21. Lehuzia de *dr. E. Gheorghiu* ne arată cum trebuie să fie îngrijită femeia înainte de naștere și la naștere.
- ” 22. Meșteșugul vopsitului cu burueni de *Art. Gorovei*.
- ” 23. Cum orbim de *I. Glovan*.
- ” 24. Păstrarea cărnei de *Porc de G. Gheorghiu*.
- ” 25. Calul de *Prof. E. Udrischi*.
- ” 26. Doctorul în casă de *Dr. O. Apostol*

- No. 27 Cum trebuie să ne hrănim de *E. Severin*
 „ 28 Lămurirea legii dărilor de *Iuliu Pascu*
 „ 29 Beția de *Dr. Emil Gheorghiu*.
 „ 30 Lămurirea Constituției de *Artur Gorovei*
 „ 31 Boala parazitare la animale carei trei la cm de *C. Motaș*
 „ 32 Folosințe nesocotite în gospodăriile de *I. Simionescu*

„a C. „**Din lumea largă**“.

- No. 1 Ucraina de *G. Năstase*, este țara din spre răsăritul nostru.
 „ 2. Cehoslovacia de *I. Simionescu* este țara tot vecină nouă, care a dovedit încheierea ei prin muncă și hărnicie.
 „ 3 Munții apusei de *M. David*, ne sunt scumpi. În ținutul lor trăesc Moții vestiți.
 „ 4 Finlanda de *I. Simionescu*, este o țară minunată, căci oamenii au făcut minuni de muncă.
 „ 5. Bucovina de *I. Simionescu*, «veselă grădină», este descrisă cu tot ce are.
 „ 6. Basarabia de *G. Năstase*, care a stat atâta vreme sub Ruși, ne era puțin cunoscută deși dragă. E datoria fiecăruia să cetească această cărțuție.
 „ 7. Dobrogea de *C. Brătescu*, Bulgarii zic că e a lor; cât neadevăr ține această spusă, se poate vedea din cărțuția pomenită.
 „ 8. În spre polul sud de *I. Simionescu*, Muncă și jertfa omenească ce s'au cheltuit pentru a cunoaște această parte de pământ se vede aici.
 „ 9 Olanda de *Ap. D. Culea*, e țara muncii și a minunilor pe care ea le aduce.
 „ 10. Viața în adâncul mărilor de *C. Motaș*, era până acum o taină; acum să știe că e tot așa de variată ca și pe pământ.
 „ 11-12. A. Saguna de *I. Lupășcu*.
 „ 13. Către Everest de *I. Simionescu*.
 „ 14. Români de peste Nistru de *V. Harea*.
 „ 15. Ardealul de *I. Simionescu*.

Seria D. „**Știință aplicată**“.

- No. 1. Fabricarea săpunului de *A. Schorr*, este ușoară. Fiecare gospodină poate să o săvârșească. Cum? Cărțuția îi arată.
 „ 2. Motorul Diesel de *Ing. Căseti*, este astăzi întrebuințat pretutindeni.
 „ 3. Industria parfumului de *E. Severin*.
 „ 4-5. Aerul lichid de *Ilie Matei*.
 „ 6. Industria azotului de *L. Caton*.

Toate aceste cărțuții se pot strânge și în volumașe, fiind paginate în acest scop. Se pot face și abonamente.

În fiecare săptămână va apare câte un număr ce cuprinde 32 pagini și se vinde cu 3 lei.

Se pot face abonamente pentru 20 numere, trimițând 50 lei prin mandat poștal la Societatea „CARTEA ROMĂNEASCĂ” — București, Bulevardul Acanemiei, 3.

De vânzare la toate librăriile și depozitarii de gazete din țară.